

มาตรการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

1. ทำการอายัด จัดเก็บหน่อไม้ดัดแป็บในเขตอำเภอบ้านหลวงทั้งหมด จำนวน 21 ปี๊บ 550 ถัง จากผู้ผลิต 3 ราย
2. จัดทำประกาศแจ้งเตือนประชาชนรวมทั้งให้สุศึกษา ผ่านทางวิทยุชุมชน อินเทอร์เน็ต และประกาศลงนามโดยผู้ว่าราชการจังหวัดประสานทุกอำเภอ เกี่ยวกับการรับประทานหน่อไม้ปี๊บจะต้องปรุงให้สุกด้วยความร้อนจนเดือด นานอย่างน้อย 10 นาที ถ้าเป็นไปได้ควรหลีกเลี่ยงอาหารประเภทนี้ ในการรับประทานอาหารที่บรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท เช่น หน่อไม้ปี๊บ ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋องก่อนนำมารับประทานต้องปรุงให้สุกด้วยความร้อน โดยให้เดือดอย่างน้อย 10 นาที หากพบว่าผิดปกติเช่น กระป๋องบวม บวม มีสนิมหรือมีสี กลิ่นผิดปกติ ให้ทำลายทิ้งไม่นำมารับประทาน
3. ดำเนินการและเฝ้าระวังติดตามอาการผู้ที่รับประทานอาหารในเทศกาล โดยติดตามอาการผู้ป่วยทุกรายและคนที่ไปร่วมงานเทศกาลทุกคน ทุกวันในสัปดาห์แรกและทุกสัปดาห์ เป็นเวลา 3 สัปดาห์
4. ประสานขอสนับสนุน Antitoxin 103 โดส (อังกฤษ 20 โดส, ศูนย์ควบคุมโรคแห่งชาติ (CDC) ประเทศสหรัฐอเมริกา 50 โดส, ญี่ปุ่น 23 โดสและ ซื้อจากบริษัทใน แคนาดา 10 โดส) ขณะนี้มีผู้ป่วยที่ได้รับ Antitoxin แล้ว 90 ราย
5. ส่งตัวผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจจำนวน 17 ราย โดยทางเครื่องบินของกองทัพอากาศ มารับการรักษาที่โรงพยาบาล 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร และอีก 8 รายไปรักษาที่โรงพยาบาลใกล้เคียง

มาตรการที่จะดำเนินการต่อไป

1. ขอทุกจังหวัดทำการสำรวจพื้นที่ที่มีการผลิตหน่อไม้ปี๊บ ตรวจสอบกระบวนการผลิต หากไม่มั่นใจเรื่องความปลอดภัย ให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อระงับการผลิตและจำหน่ายต่อไป
2. ขอทุกจังหวัดเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด หากพบผู้ป่วยที่มีอาการเข้าข่าย Botulism ให้รายงานและรีบสอบสวนหาสาเหตุ และหากต้องการ Antitoxin ให้ประสานขอการสนับสนุนจากสำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

ขอขอบคุณ

คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน โรงพยาบาลน่าน กองทัพภาคที่ 3 กองทัพบก กองทัพอากาศ โรงพยาบาลราชวิถี รพ. รามาธิบดี รพ. ศิริราช รพ. จุฬาลงกรณ์ รพ. พระมงกุฎ รพ. วชิระ รพ. ภูมิพล รพ. ลำปาง รพ. มหาราชนครเชียงใหม่ รพ. พระพุทธชินราช พิชญ์โลก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรค องค์การอนามัยโลก (WHO) ศูนย์ควบคุมโรคแห่งชาติสหรัฐอเมริกา รัฐบาลอังกฤษ รัฐบาลญี่ปุ่น ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

สามารถอ่านความรู้เกี่ยวกับโรค Botulism ได้ที่ <http://epid.moph.go.th>

ผู้เรียบเรียง นพ.ภูษิต บำรุงเสนา โครงการฝึกอบรมแพทย์ในสาขาระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์

ข่าวการระบาดใน/ต่างประเทศ

สัปดาห์ที่ ๑๒ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙

(Outbreak Verification Summary, 12 nd Week, Mar 19 - 25, 2006)

✍ เรียบเรียงโดย สุทธนันท์ สุทธชนะ* นสพ.การุณ ชนะชัย** พญ.ดารินทร์ อารีโยชัย*

* กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา ** โครงการฝึกอบรมแพทย์ในสาขาระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

✉ sut_chana@yahoo.com

ในสัปดาห์ที่ 12 ระหว่างวันที่ 19 - 25 มีนาคม 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สถานการณ์ในประเทศไทย

1.1 ผู้ป่วยเสียชีวิต 1 ราย ภายหลังได้รับวัคซีนตับอักเสบบี ที่จังหวัดเพชรบูรณ์

เด็กชายอายุ 1 เดือน อยู่ที่อำเภอเขาค้อ เป็นบุตรคนที่ 2 บิดาและมารดาอาชีพทำไร่ มีอาการอาเจียน ชีตท้องอืด ตาคล้ำ หลังได้รับวัคซีนตับอักเสบบี เข็มที่ 2 Lot. No. 0330633 จากสถานีนอมนัย เป็นเวลา 2 ชั่วโมง ในวันที่ 19 มีนาคม 2549 หลังมีอาการเข้ารับการรักษาศาณีนอมนัย เด็กหายใจไม่สม่ำเสมอ ผิวหนังบริเวณที่ฉีดขาดมีรอยแดง ส่งเข้ารับการรักษาคือที่โรงพยาบาลเขาค้อ ผู้ป่วยมีไข้ 37.7 องศาเซลเซียส หายใจหอบ ลำตัว แขน ขา และปลายมือปลายเท้าเขียว ท้องอืดแพทย์ได้ท่อช่วยหายใจ ส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ และเสียชีวิตในวันเดียวกัน ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยก่อนรับวัคซีนในครั้งนี้ ผู้ป่วยมีพัฒนาการปกติ ได้รับวัคซีนตับอักเสบบี เข็มที่ 1 แรกคลอดที่โรงพยาบาลเขาค้อ และได้รับวัคซีนบีซีจีที่สถานีนอมนัย หลังได้รับวัคซีนไม่มีอาการผิดปกติ รับประทานนมมารดาอย่างเดียว มารดาและย่าเป็นผู้เลี้ยงดู ในเบื้องต้น

จากการสำรวจเด็กที่ได้รับวัคซีน Lot. Number เดียวกันและวันเดียวกับผู้ป่วย จำนวน 13 ราย พบเด็กมีอาการไข้ต่ำ ๆ จำนวน 5 ราย ได้มีการเก็บตัวอย่างวัคซีน Lot. Number เดียวกัน ส่งตรวจคุณภาพวัคซีนที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และส่งศพตรวจชันสูตร เพื่อหาสาเหตุการตาย ที่โรงพยาบาลศิริราช อยู่ระหว่างรอผล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้เร่งรัดการเฝ้าระวังอาการภายหลังได้รับวัคซีน และให้สุศึกษาประชาสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่แล้ว

1.2 การระบาดของโรคอาหารเป็นพิษ ที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนนทบุรี

จังหวัดขอนแก่น พบผู้ป่วยจำนวน 138 ราย ในงานประเพณีทำบุญมหาชาติที่อำเภอกระนวน เริ่มป่วยระหว่างวันที่ 16 มีนาคม 2549 เวลา 18.00 น. ถึงวันที่ 17 มีนาคม 2549 ด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายเหลว เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลพระยพราหมณ์กระนวน จำนวน 119 ราย เป็นผู้ป่วยใน ร้อยละ 60.5 และเป็นผู้ป่วยในชุมชน จำนวน 19 ราย ผู้ป่วยร้อยละ 93.5 เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในพื้นที่ กระจายอยู่ใน 9 ตำบล ตำบลที่พบผู้ป่วยมากที่สุดได้แก่ ตำบลดุนสาธิต 64 ราย ตำบลหนองโก 15 ราย ตำบลหนองโน 12 ราย ตรวจอุจจาระผู้ป่วยจำนวน 138 ราย พบเชื้อ *Vibrio parahaemolyticus* จำนวน 14 ราย ร้อยละ 10.1 อาหารที่สงสัยเป็นสาเหตุคือ ส้มตำปูดอง ที่แม่ค้าส้มตำซื้อปูดองมาจากตลาดเทศบาล 1 อำเภอกระนวน และนำมาทำส้มตำปูดองโดยไม่ได้ทำปูดองให้สุกก่อนปรุงขาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่ให้ประวัติว่า ซื้อส้มตำปูดองรับประทานและมีอาการหลังรับประทานประมาณ 6 - 12 ชั่วโมง ทีม SRRT อำเภอกระนวน ได้เก็บตัวอย่างอุจจาระจากแม่ค้าส้มตำรวม 6 ราย ผู้ผลิตและผู้ขายปูดอง จำนวน 4 ราย จาก 2 ร้านค้า ผลไม่พบเชื้อ เก็บตัวอย่างอาหารจากแม่ค้าส้มตำปูดอง ตัวอย่างอาหารจากผู้ผลิตและผู้ขายปูดอง จำนวน 50 ตัวอย่าง พบเชื้อ *Vibrio parahaemolyticus* ในตัวอย่างปูดอง จากแม่ค้าส้มตำที่ซื้อปูดองมาจากตลาดเทศบาล 1 ร้านค้าเดียวกัน จำนวน 2 ตัวอย่าง จากการสอบสวนโรคยังไม่สามารถสรุปสาเหตุการปนเปื้อนของเชื้อในปูดองได้ สำนักกระบวนวิชาได้แนะนำให้ทีม SRRT เก็บตัวอย่างวัตถุดิบในการทำปูดองส่งตรวจเพิ่มเติม เช่น เกลือ และปูสดที่นำมาดอง การควบคุมป้องกันโรค ได้มีการล้างตลาดจกจำหน่ายปูดอง ให้สุกศึกษากับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้บริโภค ในเรื่องการผลิตอาหารและการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ติดตามเฝ้าระวังการผลิต การจำหน่ายปูดอง และเฝ้าระวังในพื้นที่ ขณะนี้ไม่มีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่ม

จังหวัดนนทบุรี พบผู้ป่วยจำนวน 54 ราย เป็นคนงานเวรเช้าของห้างหุ้นส่วนจำกัดแห่งหนึ่ง อยู่ที่หมู่ 3 ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี เริ่มป่วยวันที่ 20 มีนาคม 2549 เวลา 16.00 น. ถึงวันที่ 21 มีนาคม 2549 เวลา 07.00 น. ด้วยอาการถ่ายเหลวเป็นน้ำ ไข้ ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า 32 ราย โรงพยาบาลชลประทาน 4 ราย และศูนย์บริการสุขภาพชุมชน 1 ราย รวม 37 ราย เป็นผู้ป่วยนอกทั้งหมด อัตราป่วยร้อยละ 41.54 (54/130 ราย) ผลการตรวจอุจจาระในผู้ป่วยพบเชื้อ *Salmonella* group E จำนวน 16 ราย และพบเชื้อ *Salmonella* spp. จำนวน 4 ราย รวม 20 ราย ร้อยละ 38.5 (20/52 ตัวอย่าง) อาหารที่สงสัยเป็นอาหารมื้อกลางวันของร้านค้าที่ทำขายในโรงงาน ได้แก่ ลาบปลาสด ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการหลังรับประทานอาหารกลางวันประมาณ 11 ชั่วโมง ทีม SRRT สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรีและอำเภอเมืองได้ตรวจสุขภาพและเก็บตัวอย่างอุจจาระจากผู้ปรุงอาหารและผู้สัมผัสอาหาร จำนวน 8 ราย จาก 4 ร้านค้า พบเชื้อ *Salmonella* group E ในคนขายน้ำ 1 ราย ที่มีอาการป่วยและมีประวัติรับประทานลาบปลาสดด้วย ไม่พบเชื้อในตัวอย่าง swab จากเชิงในร้านค้า ถังล้างโฟมแช่นื้อปลาสด และน้ำดื่มที่ใช้ในโรงงาน การปนเปื้อนเชื้อสันนิษฐานว่า เกิดจากการนำเนื้อปลาที่แกะแล้วแช่รวมกันกับเนื้อไก่สดและอาหารสดอื่น ๆ ในถังโฟมแช่น้ำแข็ง และนำเนื้อปลาสดย่างไปทำลาบโดยใช้ความร้อนไม่เพียงพอ ได้มีการส่งตัวอย่างเชื้อตรวจหา serovar ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อยู่ระหว่างรอผลการควบคุมป้องกันโรค ได้แนะนำให้ผู้ประกอบการที่พบเชื้อหยุดจำหน่ายอาหารจนกว่าจะตรวจอุจจาระไม่พบเชื้อ 2 ครั้ง ให้สุศึกษากับผู้ประกอบการอาหารในโรงงานในเรื่องสุขาภิบาลอาหารและแนะนำให้ผู้ประกอบการที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคจำหน่าย ทำความสะอาดโรงอาหาร และแนะนำให้โรงงานมีการตรวจสุขภาพผู้ประกอบการและจำหน่ายอาหารในโรงงานทุกปี

1.3 โบทูลิซึม ที่ตำบลปาลาหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2549

พบผู้ป่วยจำนวน 163 ราย พักรักษาในโรงพยาบาลน่าน จำนวน 59 ราย ซึ่งอาการหนักต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ 11 ราย จำหน่ายผู้ป่วย 5 ราย ส่งต่อไปรับการรักษาโรงพยาบาลต่างจังหวัด 25 ราย ได้แก่ โรงพยาบาลในเขตภาคเหนือ 8 ราย (โรงพยาบาลลำปาง, มหาราชเชียงใหม่, พุทธชินราช) โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร 17 ราย (โรงพยาบาลราชวิถี, รามาธิบดี, ศิริราช, จุฬาลงกรณ์, พระมงกุฎ, วชิรพยาบาล และภูมิพล)

2. สถานการณ์ในต่างประเทศ

2.1 การระบาดของ Polio ใน Somalia มีรายงานผู้ป่วยรายใหม่ที่เขต Shabelle ทางตอนใต้ และที่เขต Mudug ทางตอนเหนือของ Somalia ก่อนหน้านี้ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง Magadishu ซึ่งเป็นเมืองหลวง ขณะนี้มีรายงานผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปี 2549 รวม 14 ราย